En els seus últims llibres, Sheila Heti i Veronica Raimo proposen dues maneres singulars de reinventar la literatura del jo. La primera publica 'Diaris alfabètics' (Angle/Lumen), en què endreça i edita el dietari que va escriure durant gairebé una dècada motivada pel seu divorci. Raimo, en canvi, publica el recull de contes 'La vida és curta, etcètera' (Edicions de 1984 / Asteroide): escrits en primera persona, mostren els neguits i ambicions d'una jove italiana que comparteix la mirada àcida de l'autora i, en alguns casos, també la seva família.

Jordi Nopca

tructiu. Quan en vam parlar em va dir que estava bé, però li havia costat molt arribar fins al final, i això em va fer pensar que havia de continuar retallant frases. En total m'hi devia passar ben bé deu anys.

Als dietaris escriu de com li costa escriure, de les lectures que va fent, fa observacions sobre els llocs on viatja i també ens explica, sense estalviar detalls, les relacions sexuals amb homes i dones. Llegir ara sobre bisexualitat crida menys l'atenció que fa quinze anys, oi?
Sí, hi estic totalment d'acord. Una de les coses que més m'impressionen de fer anys és veure que ràpid que canvia la cultura. D'això no me n'adonava, abans. Si mires cap enrere, la dècada dels 50 és molt diferent de la dels 70, però quan ho vius en primera persona impacta més.

Quins altres canvis destacaria?
Tot el que té a veure amb internet i amb la intel·ligència artificial. Els mòbils de fa vint anys eren molt rudimentaris.

I amb relació a la literatura?
Fa vint anys posar el teu nom a un personatge semblava una bogeria. Esclar que s'havia fet abans, en soc conscient, però era una acció temerària. Les conseqüències eren inesperades.

I ara?
Ara ho fa tothom. La primera persona s'ha convertit en un avorriment. Ha perdut l'energia i l'electricitat.

¿On creu que hi ha l'interès literari, ara?
En la imaginació pura, expressada de forma radical. Això és el que em motiva ara, tot i que hi hagi llibres autobiogràfics que em continuïn interessant, com ara *Les perfeccions*, de Vincenzo Latronico [Anagrama, 2023], i *En la casa de los sueños*, de Carmen Maria Machado [Anagrama, 2021].

Una de les frases del dietari parla de com la cultura exigeix que les dones siguin "com més mediocres millor". ¿Diria que això ha canviat?
El que penso que ha canviat és com ha crescut el nombre d'escriptores que ens ajudem les unes a les altres. Potser ja era així abans, però jo no tenia aquesta percepció. Fa vint anys, a una autora com Rachel Cusk se la va menysprear críticament pel seu llibre sobre el divorci. Ara ningú dubta que escriu literatura en majúscules. Fins i tot s'ha acceptat que aquell llibre era molt bo. ✍

PERE VIRGILI

Veronica Raimo

Escriptora. Publica 'La vida és curta, etcètera'

"Els lectors volen llegir llibres d'homes madurs que els simplifiquin les coses"

"Havíem après a acceptar el despotisme irracional del nostre pare com els seus bigotis", diu la narradora d'un dels contes de *La vida és curta, etcètera* (Edicions de 1984 / Asteroide; traducció catalana de Mercè Ubach). El nou llibre de Veronica Raimo (Roma, 1978) reprèn la primera persona per assajar vides que no necessàriament coincideixen amb la de l'autora però que sovint comparteixen el seu punt de vista, irònic, mordaç i aspre. Raimo va aconseguir una gran repercussió a Itàlia amb la novel·la *Res és veritat* (2023). Hi explorava les obsessions i els draps bruts d'una família de classe mitjana que coneixia molt bé: la seva.

Quan va publicar *Res és veritat* assegurava, en relació amb el seu contingut autobiogràfic, que la sinceritat en els escriptors "és una gran mentida" i que tota escriptura és "manipulació". Cap on ha volgut manipular els personatges, en aquesta ocasió?
És curiós perquè aquests relats els he anat escrivint al llarg de molts anys –el més antic en té quinze– i en canvi comparteixen que molts dels personatges tenen el costum de dir força mentides. Un altre tema que m'ha interessat al llarg dels anys és el de no tenir clara una sola identitat. No hi penso en el sentit de posar-se una màscara, sinó de jugar amb les possibilitats de qui puc arribar a ser segons cada narrador.

Al primer relat, *Els nans no es miren*, una noia es fa passar per la neboda d'un matrimoni que va immigrar dècades enrere a Long Island. És un conte molt divertit, amb un gos suïcida, veïns armats amb escopetes i una narradora neuròtica. Creu que li juga a favor, el sentit de l'humor, com a escriptora?
En el cas de *Res és veritat* em va jugar a favor perquè vaig tenir molts lectors. Però també va generar una divisió d'opinions més marcada. Amb els contes ha passat una mica el mateix. Hi ha gent que pensa que no es pot fer broma amb l'avortament o la mort. No penso el mateix. La ironia funciona sobretot amb temes difícils, fins i tot tràgics. En cas contrari es queda sovint en una brometa i prou.

¿La presència de la ironia és creixent o minvant, en la literatura italiana actual? Diria que és un recurs que per desgràcia no passa pel seu millor moment entre els autors catalans.
Actualment hi ha molta ironia a les xarxes socials o a través dels mòbils, amb l'ús constant de mems, però em sorprèn que tant els autors mil·lennials com els de la generació Z que escriuen no la facin servir als seus llibres. Com és que hi ha tants joves escrivint novel·les sobre els seus avis? És una pregunta que em sembla inquietant: ambienten històries potser crítiques en els anys del feixisme, però, en canvi, són incapaços de mirar què passa a la nostra Itàlia, la de Meloni.

El conte que titula el llibre està centrat en un arquitecte de mitjana edat que s'ha construït una casa aïllada del món per viure-hi autàrquicament. Mentre fa un massatge a la guionista que treballa en un documental sobre ell, tenen un diàleg punyent. Ell li diu: "Ets una dona esverada i trista". Ella replica que ell és "un home assertiu i avorrit". Què és pitjor?
L'home assertiu i avorrit. El *mansplaining* continua sent actual. L'assertivitat i el narcisisme masculins encara són molt sòlids. Si mirem la llista dels llibres més venuts a Itàlia, al capdamunt hi trobarem un assaig d'un científic, després un d'un historiador que parla de l'Imperi Romà i un altre d'un economista que sap com salvar el país. Els lectors volen llegir llibres d'homes madurs que els simplifiquin les coses.

Encara que aquest home del conte sigui una mica prepotent, també té el seu punt feble: un fill que comparteix amb la seva ex i que va d'una casa a l'altra constantment.
Què s'amaga rere l'home narcisista i segur de si mateix? En molts casos, la fragilitat. M'agrada trencar la cuirassa d'aquesta mena d'homes. Així els mostro amb un punt de tendresa que fins i tot pot ser divertida.

En un dels relats, *La tremolor*, tant el fill com la filla, que són escriptors, tenen problemes per marxar de casa. ¿Era una manera de denunciar la fragilitat econòmica de la intel·lectualitat?
El problema de l'habitatge és molt pitjor ara que quan jo tenia l'edat per marxar de casa. Els fills dels meus amics ronden els 25 anys i no es plantegen, ni de bon tros, volar sols: tot està molt car, sí, tenen raó, però al mateix temps hi ha una diferència entre els nois i les noies que ja detectava a la meva generació.

Quina és?
Les noies ens independitzem abans que els nois perquè acceptem feines precàries sense saber si mai arribarem al lloc dels nostres somnis. Els nois són diferents, en això, estan menys disposats a ocupar un segon pla. ✍